

Anteckningar till universitets- förslaget

Om man icke inför den väldiga universitetspropositionen vill inskränka sig till några allmänna fraser, är det bäst att följa metoderna vid en doktorsdisputation: först några korta men energiskt betonade älskvärdheter, sedan försök till kritik och komplettering i detalj. Allt skäl finns att lyckönska eklelesiastikministern och de institutioner förslaget närmast gäller, statsuniversitetet och Karolinska institutet. På en rad viktiga punkter erhåller vår vetenskap genom förslaget genomförande en välbehövlig och betydande förstärkning: studenternas möjligheter ökas genom stipendier, undervisningen och forskningen främjas genom nya professorer och ett stort antal andra lärarbefattningar. Särskilt glädjande är att samhällsvetenskapens starkt eftersatta intressen i flera hänseenden blir tillgodosedda.

I fråga om doktorsavhandlingarna föreslås flera reformer, som bör väcka allmän tillfredsställelse. Främst gäller detta yrkandet att avhandlingarnas tryckning till 75 procent skall bekostas med statsmedel; härmed bortfaller större delen av en tyngande och sakligt omotiverad utgift för den enskilde doktoranden. Tanken att en studerande skall kunna disputerat på ett antal smärre uppsatser i stället för en sammanhängande doktorsavhandling måste däremot väcka tveksamhet åtminstone vad åtskilliga humanistiska ämnen angår. Förmågan att behandla ett stort material från enhetliga synpunkter blir på detta sätt icke prövad. Det synes lämpligare att professorerna gör allvar av sin sedan årtionden uttalade föresats att framkalla en begränsning av doktorsarbetenas omfång. Dels kan sådana ämnen utdelas som tillåter en någorlunda uttömmande behandling på ett par hundra sidor, dels kan koncentration i skrivsättet framtvingas — på den punkten syndar många doktorander i den kanske inte alldeles obefogade föreställningen att själva kvantiteten ger prestige. Om staten betalar större delen av tryckningskostnaderna, blir det än mera angeläget än tidigare att de akademiska lärarna verkar för saklig avgränsning och stilistisk knapphet.

Inom historiens område föreslås bland annat omedelbart upprättande av två s. k. preceptorat (fasta tjänster av lägre grad än professor) i ekonomisk historia samt principbeslut om att två professorer i "modern politisk och social historia" i framtiden skall komma till stånd. Detta yrkande hör till de mera diskutabla i propositionen. Vad man kanske främst saknar i den humanistiska vetenskapens organisation är en förankring av idé- och socialhistorien under senare tid. Till en del, men långtifrån helt, fyller andra forskningsgrenar detta behov. Historien har, såsom så ofta betonats och ~~betonats~~ koncentrerats till äldre tid; föreläsningar och forskningar har till alldeles överväldigande del gällt tiden före 1809. Statskunskapen har visserligen bearbetat moderna problem, men härvid väsentligen stannat vid de yttre författningspolitiska sammanhangen. Nationalekonomin är övervägande teoretiskt inriktad. Det är därför icke ovanligt att studerande med höga betyg inom dessa tre ämnen saknar allmän orientering i modern politisk och social debatt och historia. Den professor i idé- och lärohistoria som för mer än ett år

W bekloget

Utifrån överväganden av liknande art är det av stort värde att särskilda professorer i allmän rättslära och rättsfilosofi inrättas vid universitetet i Lund och Uppsala. Ämnet juridisk encyklopedi, som hittills tjänat till allmän rättsteoretisk orientering, har i regel företräts av forskare vilkas huvudintresse legat på andra områden; för studenten har ämnet ofta inneburit ett själöst inpluggande av från tyskan hämtade definitioner. Önskligt är att det nya läroämnet ger utrymme också åt juridikens sociala problem, och med hänsyn härtill kan ifrågasättas om inte beteckningen "rättslära och rättssociologi" vore den lämpligaste. Värdefullt är också att en första professor i sociologi upprättas i Uppsala. Professor Segerstedt, som antas bli dess innehavare, är visserligen närmast filosof, men hans produktion är en garanti för att det nya ämnet blir inriktat på konkreta undersökningar och icke på begreppsexercis. Då, som man kan vänta, nya professorer i ämnet inom en nära framtid kommer till stånd, vore det måhända lämpligt att framhäva de statistiska — i motsats till de mera spekulativa — metodernas betydelse.

Stockholms och Göteborgs högskolor faller i huvudsak utanför det framlagda förslaget ram. Dock föreslås bidrag till en professor i folkrätt i Stockholm och — i anslutning till vad som beslöts i fjol — anslag till en rad docentstipendier. Det är att hoppas att dessa specialförslag snart följs av en generalplan om statsunderstöd åt de båda högskolorna.